

ADY ENDRÉNEK KARDOS ALBERTHEZ,
A CSOKONAI-KÖR TITKÁRAHOZ INTÉZETT
KÉT LEVELE.

1.

Mélyen Tisztelt Főtítkár ur, nagy örömmel ígértem meg Szávay urnak, hogy Debrecenben, kivételesen igenis fölolvassok. De már akkor mondtam, hogy csak ha február vége felé fordulna a sor erre. Az az én esetem ugyanis, hogy én pihenni jöttem falura, beteg vagyok s most érzem, látom, hogy sokkal betegbb, mint hittem. Akárhogy is hánytam-vetettem egész napon magamban a dolgot: képtelen leszek én még febr. 19-én utazásra és szereplésre. Egy héttel később szinte biztosan, de 19-én még nem. Szóval könnyelműen ígértem, de igazán nagy akadály, nyomorúság szegeti meg velem az ígéretet. Ha más szép számok között elcsusztnék két egészen új, esetleg pláne debreceni emlékü vers. azt elküldeném. Oláh Gábor vagy valaki a fiatalok közül esetleg fölolvassná. Kikötésem csak az volna, hogy ne kerüljön a lapokba, mivel azután értékesíteném rendes lapjaimban őket. Ha ennek volna valami becese, kérem egy kártyán megüzenni. Főtítkár urnak régi tisztelője, hiva

Ady Endre

febr. 8.

2.

Igen Tisztelt Főtítkár ur,

sziveskedjék megírni az uti program miatt, hogy délután lesz-e s hány órakor a fölolvadás. Én mindenesetre *huszonhatodikán* délbén Debrecenben leszek. Illetőleg, mikor déltájban Nagykároly felől a vonat érkezik.

Igaz hiva, tisztelője
Kedd.

Ady Endre

NB. A levelen sajátkezű följegyzésem: Ér. 1908. febr. 12.

Jegyzetek.

A Csokonai-kör többsége 1908. elején idegenül állott Ady Endrével, a magyar költészet forradalmi újtójával szemben, de az elnökség úgy gondolta, hogy ki kell nyitni a maga még oly konzervatív kapuit az új irodalmi áramlat előtt. Ezért nemcsak helyeselte Szávay Gyulának Adyhoz intézett szóbeli meghívását, de azt írásban is megismételte általam. Ez az előzménye a fentebb közölt két levélnek.

Maga a felolvasó ülés valóban 1908. febr 26-án délután folyt le a városháza nagytermében igen nagy közönség előtt, amely természetesen a *pièce de résistance*-ul a műsor végére tett Ady Endre iránt tanúsított legnagyobb érdeklődést. A költő öt újabb versét olvasta fel, amelyek közül az első ott található az 1908 elején közrebocsátott híres kötetében: „Vér és arany“, a többi

pedig „Az Illés szekeren” c. kötetében jelent meg (1909). A költemények cím szerint ezek voltak: *A Halál rokona, Imádság háború után, Halálvirág a csók, Egy régi Kálvin-templomban, A maradandóság városában*. Ezzel a névvel tulajdonképp Debrecenre illette s ez a név majdnem annyira ráragadt városunkra, mint a Kálvinista Róma. Ady Endre magától érthetőleg a Csokonai-kör vendége volt, az Angol Királynőben, régi kedves mulatóhelyén volt szállva, amely a véletlenül megőrzött számla szerint 6 koronát számított szobáért, fűtésért, világításért, reggeliért és társaskocsiért. Hogy a Csokonai-kör mennyi tiszteletdíjban részesítette meghívott vendégét, nem jegyeztem föl.

Érdekes, hogy Adynak ez a debreceni szereplése a róla szóló életrajzi művekben: 1. Ady Lajos: *Ady Endre* (1923—4). 2. Révész Béla: *Ady és Léda* (1939). 3. Ady Lajosné: *Az ismeretlen Ady* (1942), nincs megemlítve. Már csak ezért is szükségesnek láttam a két levél közlését, hogy Adynak a debreceni felolvasása, a költőnek a Csokonai-körrel való kapcsolata ne süllyedjen a feledés homályába.

KARDOS ALBERT.